2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

10. SINIF TARİH DERSİ GÜNLÜK DERS PLANI

TAR.10.2.5 - Osmanlı Devleti'nin İlim ve İrfan Geleneği

Eğitim Öğretim Yılı	2026-2027
Ders	Tarih
Sınıf	10. Sınıf
Ünite / Tema	2. Ünite: Beylikten Devlete Osmanlı (1299-1453)
Konu	Osmanlı Devleti'nin İlim ve İrfan Geleneğinin Oluşmasında Şehir, Kurum ve Şahsiyetlerin Etkisi
Öğrenme Çıktısı	TAR.10.2.5. Osmanlı Devleti'nin ilim ve irfan geleneğinin oluşmasında şehir, kurum ve şahsiyetlerin etkilerine dair fikirler üretebilme
Süre / Takvim	4 × 40 dakika - 1-5 Mart ve 15-19 Mart 2027 (22. ve 23. haftalar). 8-12 Mart 2027 ara tatildir.
Ana Kaynak	MEB 10. Sınıf Tarih Ders Kitabı, 2.5 bölümü, s. 172-196
Yardımcı Kaynaklar	Tarih Dersi Öğretim Programı (TYMM); 2.5 ders kitabı cevap kaynağı; Panorama 1326 görselleri ve ders kitabındaki dijital/karekod içerikler erişilebildiği ölçüde
Alan Becerileri	SBAB7 Mekânsal Düşünme; SBAB7.5 Mekânsal Etkiyi Sorgulama
Kavramsal Beceriler	TAR.10.2.5 özel uygulamasında ayrıca kavramsal beceri alt kodu verilmemiştir; ünite düzeyinde KB2.4 Çözümleme ve KB2.18 Tartışma yer almaktadır.
Sosyal-Duygusal Beceriler	SDB2.2 İş Birliği; SDB2.3 Sosyal Farkındalık; SDB1.2 Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme); SDB2.1 İletişim
Erdem-Değer-Eylem / Değer	D12.3 - Sabır: görev ve sorumlulukları yerine getirirken kararlı davranma ve çalışmalarda sebat etme
Okuryazarlık Becerileri	OB9 Sanat Okuryazarlığı
Eğilimler	E3.8 Soru Sorma; E3.7 Sistematik Olma
Yöntem / Teknik	Harita/kroki inceleme, kavram-bilmece, kaynak inceleme, karşılaştırma, şema ve tablo oluşturma, düşün-eşleş-paylaş, ürün tasarımı, grup çalışması, çözümlemeli/dijital öykü ve sunum
Öğrenme Kanıtları / Değerlendirme	Bursa şehir krokisi çıkarımları; kavram tablosu; şehir-kurum-şahsiyet karşılaştırmaları; değişim-süreklilik tablosu; şahsiyet ürünleri; Uygulayalım metni; geri dönüşümlü şehir modeli; çözümlemeli/dijital öykü; analitik dereceli puanlama anahtarı ve grup değerlendirme formu
Materyaller	MEB ders kitabı, AKILLI TAHTA, basılı kroki/harita, kavram kartları, karşılaştırma şablonu, renkli kalemler, geri dönüştürülebilir malzemeler, bilgisayar/tablet (varsa), sunum araçları

1. ÖĞRENME ÇIKTISI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- a) Osmanlı Devleti'nin ilim ve irfan geleneğini inceler.
- b) Osmanlı Devleti'nin ilim ve irfan geleneğinin oluşmasında şehir, kurum ve şahsiyetlerin etkilerini fark eder.
- c) Osmanlı Devleti'nin ilim ve irfan geleneğinin oluşmasında ilk Türk-İslam devletlerindeki benzer deneyimleri inceler.
- ç) Osmanlı Devleti'nin ilim ve irfan geleneğinin oluşmasında şehir, kurum ve şahsiyetlerin rolüne ilişkin fikir üretir.

2. ÖN DEĞERLENDİRME VE KÖPRÜ KURMA

- s. 172-173 Bursa şehir krokisi üzerinden "Bir şehrin ilim ve irfan merkezi olduğunu hangi yapılardan ve mekânsal düzeninden anlayabiliriz?" sorusu yöneltilir.
- Önceki öğrenmelerde geçen medrese, vakıf, külliye, tekke-zaviye, darüşşifa ve imaret kavramları hatırlatılarak ilk Türk-İslam devletleri ile Osmanlı arasındaki kurumsal süreklilik görünür hâle getirilir.
- Öğrencilerin Türkistan, İran, Irak, Şam, Mısır ve Anadolu ilim çevreleri arasındaki etkileşime ilişkin bilgileri dilsiz harita etkinliği için kullanılır.
- Performans görevinin iki haftalık yapısı baştan açıklanır: görev 5 Mart dersinin sonunda başlatılır; ara tatilde yeni ders içeriği verilmez, öğrenciler kendi planlarına göre ürün üzerinde çalışabilir; ürünler 19 Mart dersinde sunulur.

3. 4 DERS SAATİNİN GENEL DAĞILIMI

Ders	Kitap Sayfaları	Ana Çalışma
1. Ders	s. 172-181	Bursa krokisi; kavram-bilmece; Osmanlı şehir modeli; külliye, çarşı ve vakıf ilişkisi; vakıf tasarımı
2. Ders	s. 182-188	Medrese geleneği; dilsiz harita; ilmî merkezler; eğitimde değişim-süreklilik; tekke-zaviye; performans görevinin başlatılması
3. Ders	s. 189-194	Şeyh Edebali, Davud-i Kayseri, Dursun Fakih, Emir Sultan, Hacı Bayram Veli; sebat; şehir-kurum-şahsiyet karşılaştırması
4. Ders	s. 195-196	Uygulayalım metni; geri dönüştürülebilir şehir modeli hızlı ürün galerisi; çözümlemeli/dijital öykü sunumları ve değerlendirme

4. AYRINTILI ÖĞRETMEN UYGULAMA REHBERİ

1. Ders - MEB Ders Kitabı s. 172-181

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Kroki ile giriş	6 dk	s. 172-173 Bursa krokisini inceletir. Kale İçi, Tahtakale, Hanlar Bölgesi, Ulu Cami ve külliyeleri göstererek “şehir merkezi nasıl oluşmuş?” sorusunu yöneltir.	Kroki üzerinden dinî, ilmî, ticari ve sosyal merkezleri belirler; mekânsal ilişki çıkarımı yapar.	MEB s. 172-173; SBAB7.5
Düşünelim	5 dk	s. 173’teki iki soruyu cevaplatır: Osmanlı şehir özellikleri ve ilim-irfan geleneğine katkı sağlayan yapılar.	Külliye, medrese, darüşşifa, cami ve çarşı gibi yapıların işlevlerini krokiye dayalı açıklar.	MEB s. 173
Keşfedelim	6 dk	s. 174 kavram tablosunda medrese, ilim, vakıf, âlim, irfan, müderris, bedesten ve külliye kavramlarını tahmin ettirir; ikili gruplar bilmecelerini birbirine sorar.	Kavramları tanımlar ve kısa bilmece üretir; eşinin tanımını kontrol eder.	MEB s. 174; kavram kontrolü
Şehir kimliği ve süreklilik	7 dk	s. 175 Kaynak A ve soruları kullanarak cami-medrese-çarşı üçlüsü, Selçuklu mirası ve fethedilen şehirlerde mevcut dokunun sürdürülmesi konusunu işler.	Sürekliliğin şehir kimliği, sosyal düzen, ekonomi ve ilim hayatına katkısını açıklar.	MEB s. 175
Külliye ve şehir büyümesi	6 dk	s. 176 Kaynak B üzerinden Tahtakale, bedesten-han-çarşı, ulu cami ve külliye çevresindeki mahallelerin şehir büyümesine etkisini çözümler.	Külliyelerin çok işlevli hizmet merkezi ve yeni mahalle çekirdeği olmasını neden-sonuçla açıklar.	MEB s. 176
Konya ve şehir planı	4 dk	s. 177 Kaynak C-Ç üzerinden Osmanlıların mevcut şehir dokusuna hangi tür eklemeler yapabileceğine dair kanıta dayalı tahmin alır.	Külliye/ulu cami çevresinde yeni merkez, çarşı düzeni ve sur dışına genişleme gibi olası değişimleri gerekçelendirir.	MEB s. 177
İlim merkezi tasarımı	3 dk	s. 178’deki şehir planı görevini hızlı eskiz olarak başlatır; merkezde hangi kurumların neden bulunacağını sordurur.	Kâğıt üzerinde cami, medrese, darüşşifa, imaret, tekke, çarşı/bedesten ve yolları yerleştirir.	MEB s. 178; OB9
Vakıf-kapanış	3 dk	s. 179-181’den han/bedesten-vakıf ilişkisini üç cümleyle özetletir; “bir vakıf kursaydınız?” sorusunu sözlü çıkış sorusu yapar.	Ticari gelir-vakıf hizmeti ilişkisini ifade eder ve bir vakıf hizmeti önerir.	MEB s. 179-181

2. Ders - MEB Ders Kitabı s. 182-188

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Medrese sürekliliği	7 dk	s. 182'de Tamgaç Buğra Han, Hargird, Sırçalı ve Yeşil Medrese örneklerini karşılaştırır; mimari ve vakıf-eğitim sürekliliğini sorgulatır.	Benzer/farklı özellikleri tabloya yazar; Osmanlı külliye örgütlenmesindeki sistemleşmeyi fark eder.	MEB s. 182-183
Dilsiz harita	6 dk	s. 183 haritasında Maveraünnehir, İran, Irak, Şam, Mısır, Anadolu ile Semerkant/Buhara, Konya, İznik, Bursa, Edirne gibi merkezleri işaretletir.	İlim dolaşım güzergâhlarını ve Osmanlı ilim hayatını besleyen merkezleri haritada gösterir.	MEB s. 183; SBAB7/SBAB7.5
Kuruluş dönemi ilmî ortamı	7 dk	s. 184 Kaynak Ğ-H-I üzerinden münazara kültürü, İznik Orhaniye Medresesi, Bursa-Edirne medreseleri ve Selçuklu kurumlarının devamlılığını inceletir.	İlmî faaliyetlerin gelişme nedenlerini ve üç kanıt cümlesini kaynaklardan çıkarır.	MEB s. 184; E3.8
Medrese eğitimi	6 dk	s. 185-186 Kaynak J-K üzerinden ders yöntemi, Arapça, dinî ve aklî ilimler, tercüme faaliyetleri ve farklı bölgelerden âlim/talebe hareketliliğini işler.	Medrese eğitiminin şehirlerin ilmî-kültürel hayatına etkisini ve "ilim hayatına önem" kanıtlarını yazar.	MEB s. 185-186
Değişim-sürekliliktablosu	6 dk	s. 187 tablosunu ilk Türk-İslam devletleri, Türkiye Selçuklu ve Osmanlı başlıklarıyla doldurtur.	Medrese özellikleri, içerik, diğer eğitim mekânları, ilmî merkezler ve çalışma alanlarında değişim/süreklilik belirler.	MEB s. 187
Tekke-zaviye	5 dk	s. 188 Kaynak N-O ile tekke/zaviyelerin kütüphane, sohbet, halk eğitimi, konaklama ve kültür-sanat işlevlerini buldurur.	Tekkelerin şehirden köye yaygın olmasının nedenlerini ve sosyal-kültürel işlevlerini açıklar.	MEB s. 188; SDB2.3
Performans görevi başlatma	3 dk	s. 196 performans görevini iki haftalık süreç olarak açıklar; grupları oluşturur. Her gruba şehir/kurum/şahsiyet ekseninden bir araştırma sorusu ve kaynak kartı hazırlama görevi verir. 19 Mart sunum tarihini netleştirir.	İş bölümü yapar; konu, araştırma sorusu, kaynak türleri ve ürün biçimini (çözümlemeli veya dijital öykü) belirler.	MEB s. 196; SDB2.2; yıllık plan

3. Ders - MEB Ders Kitabı s. 189-194

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Şeyh Edebali	7 dk	s. 189 biyografisini ve görsel etkinliği inceler. Öğretmen sorusu + öğrenci cevapları için konuşma balonlarını doldurtur.	Ahilik, tasavvuf, fıkıh ve Osmanlı kuruluş çevresiyle ilişkisini üç kısa cevapta açıklar.	MEB s. 189
Davud-i Kayseri	7 dk	s. 190'da eğitim güzergâhı ve İznik Medresesine taşıdığı tecrübeleri şemalaştırır: Mısır, Niksar, İran, Tebriz, Merağa/klasik İslam birikimi.	İlmî dolaşım ve sürekliliği oklarla gösteren şema hazırlar.	MEB s. 190
Dursun Fakih	6 dk	s. 191 Âşıkpaşazade anlatısından fakihlerin fetih, hutbe, hukuk ve şehir düzenindeki rollerini çıkartır.	Fakihlerin yalnız öğretim değil dinî-hukukî ve toplumsal kurumsallaşma rollerini ifade eder.	MEB s. 191
Emir Sultan	5 dk	s. 192'de sohbet/ilim halkaları, Bursa'daki manevi ortam ve âlimlerle etkileşim üzerine kısa şiir/4 dizelik ürün yazdırır.	Emir Sultan'ın rolünü tarihsel içerikli kısa şiire dönüştürür.	MEB s. 192; OB9
Hacı Bayram Veli	5 dk	s. 193'te ariflerin özelliklerini Hacı Bayram Veli örneğinden çıkarttırır.	İlim, paylaşma, toplumsal hizmet, hükümdarla ilişki ve vakıf/zaviye etkilerini listeler.	MEB s. 193
Sebat kanıtları	5 dk	s. 194'te D12.3 bağlamındaki görüş için üç kanıt cümlesi yazdırır; kanıtın biyografiye dayanmasını ister.	Şahsiyetlerden üç örnek seçip kararlılık/sebatla ilişkilendirir.	MEB s. 194; D12.3
Karşılaştırma ve fikir üretme	5 dk	s. 194 karşılaştırma tablosunda Karahanlı-Gazneli-Selçuklu ile Osmanlı deneyimlerini şehir, kurum, şahsiyet başlıklarında karşılaştırır; her gruptan bir özgün fikir ister.	Süreklilik ve farklılıkları yazar; "Osmanlı ilim-irfan geleneğini güçlü kılan..." biçiminde gerekçeli fikir üretir.	MEB s. 194; TAR.10.2.5.c-ç

4. Ders - MEB Ders Kitabı s. 195-196

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Uygulayalım - kavramlar	9 dk	s. 195'teki 10 paragrafın boşluklarını kavram havuzuyla doldurtur; medrese, âlim, kadı/ulema, tekke, derviş, bedesten, vakıf, imaret, irfan, ilim gibi kavramları bağlamdan kontrol eder.	Boşlukları doldurur ve metnin anlam bütünlüğünü kontrol eder.	MEB s. 195; kavram değerlendirmesi
Metin düzenleme	5 dk	Paragrafları anlamlı tam bir metin oluşturacak biçimde sıralama/birleştirme görevini küçük gruplarla yaptırır; farklı mantıklı sıralamaları gerekçeyle kabul eder.	Paragraflar arasında kurum-şehir-ilim-irfan ilişkisine dayalı bir akış kurar.	MEB s. 195
Şehir modeli	10 dk	s. 195 şehir modeli görevini hızlı grup prototipi olarak uygular. Önceden toplanmış geri dönüştürülebilir karton/kâğıt parçalarıyla cami, çarşı/bedesten, külliye, medrese ve mahalleleri yerleştirtir.	Bursa krokisinden yararlanarak içerik doğruluğu öncelikli basit bir şehir modeli oluşturur; mekânsal seçimlerini açıklar.	MEB s. 195; SBAB7.5; OB9
Öykü sunumları	11 dk	s. 196 performans görevi ürünlerini 2-3 dakikalık grup sunumlarıyla paylaştırır. Bilgi doğruluğu, şehir-kurum-şahsiyet etkisi, kaynak kullanımı, özgünlük ve anlatım ölçütlerini izler.	İki haftalık çözümlemeli/dijital öyküsünü sunar; diğer grupları dinler ve kısa akran geribildirimi verir.	MEB s. 196; E3.7; SDB1.2; SDB2.1
Değerlendirme-kapanış	5 dk	Karekodla verilen grup değerlendirme formu ve analitik dereceli puanlama anahtarının ölçütlerini kullanır. "İlim ve irfan geleneğinin oluşmasında şehir, kurum ve şahsiyetlerden hangisi tek başına yeterli değildir, neden?" sorusuyla bütünleştirir.	Kendi/grup performansını değerlendirir ve şehir-kurum-şahsiyet etkileşiminin birlikte işlediğine dair gerekçeli sonuç yazar.	MEB s. 196; sonuç değerlendirme

5. KİTAP SORULARI VE ETKİNLİKLER İÇİN ÖĞRETMEN CEVAP ÇERÇEVELERİ

Kitap Sorusu / Etkinlik	Cevap Türü	Öğretmen İçin Kısa Cevap Çerçevesi
s. 173 - Bursa şehir krokisi	Beklenen cevap	Şehir çekirdeğinde Kale İçi, Ulu Cami, Hanlar Bölgesi ve ticaret alanları; çevrede Orhan Bey, Hüdavendigâr, Muradiye, Yıldırım, Yeşil ve Emir Sultan külliyeleri görülür. Dinî, ilmî, ticari ve sosyal işlevler birbirini tamamlar; şehir merkezden çevreye külliye ve mahallelerle genişler.
s. 173 - İlim/irfan yapıları	Cevap çerçevesi	Yeşil, Emir Sultan, Yıldırım, Orhan Bey, Hüdavendigâr ve Muradiye külliyeleri; medrese, darüşşifa ve tasavvuf çevreleri üzerinden eğitim, tıp, dinî ve manevi kültüre katkı sağlar.
s. 174 - Kavramlar	Kaynak destekli	Medrese: eğitim kurumu; ilim: bilim/bilgi alanı; vakıf: hayır amacıyla tahsis edilen mal/kurum; âlim: ilim sahibi kişi; irfan: bilgelik/anlayış; müderris: medrese hocası; bedesten: değerli malların satıldığı kapalı çarşı; külliye: cami çevresinde toplanan çok işlevli yapılar bütünü.
s. 175 - Sürekliliğin kazanımları	Beklenen cevap	Mevcut şehir dokusu ve kurumların korunması; Selçuklu/Türk-İslam mirasının devamı; ekonomik ve sosyal hayatın kesintiye uğramaması; vakıf ve medrese geleneğinin sürmesi; şehir kimliği ve ilim-kültür hayatının güçlenmesi.
s. 175 - Cami-medrese-çarşı kimliği	Beklenen cevap	Cami dinî/toplumsal, medrese ilmî-kültürel, çarşı ekonomik merkez işlevi görerek şehre bütüncül Türk-İslam kimliği kazandırır.
s. 176 - Külliyeler çevresinde şekillenme	Beklenen cevap	Külliyeler cami, medrese, imaret, hamam, darüşşifa gibi hizmetleri birlikte sunduğu için çekim merkezi olur; çevresinde mahalleler oluşur ve şehir büyüme yönü bu merkezlere göre şekillenir.
s. 177 - Konya mekânsal dağılımı	Açık uçlu / kaynak temelli	Osmanlı şehir modeline dayanarak külliye/ulu cami çevresinde yeni merkezler, sur dışına doğru genişleme ve ticari alanların yeni mahallelerle ilişkili biçimde düzenlenmesi gibi tahminler gerekçelendirilerek kabul edilebilir.
s. 178 - İlim merkezi şehir planı	Öğrenci ürünü	Cami, medrese, kütüphane, darüşşifa, imaret, tekke/zaviye, çarşı-bedesten/han ve ulaşım yollarının işlevsel ilişkisini gösteren plan beklenir.
s. 179 - Han/bedesten ve vakıf	Beklenen cevap	Han, bedesten ve çarşılardaki bazı mülklerin gelirleri vakıflara tahsis edilir; bu gelirler cami, medrese, imaret gibi hizmetlerin sürekliliğini sağlar; böylece ticaret şehir hizmetlerini finanse eder.
s. 181 - Vakıf tasarımı	Açık uçlu	Eğitim, sağlık, burs, sıcak yemek, yolcu/öğrenci desteği gibi hizmetler; vakfiyede amaç, yararlanıcılar ve gelir kullanımının belirtilmesi beklenir.
s. 183 - Medreseler karşılaştırması	Cevap kaynağı çerçevesi	Kaynak; avlu/eyvan, öğrenci odaları ve vakıf desteği gibi ortaklıkları; Osmanlı'da ilmî, sosyal ve kültürel kurumları külliye içinde daha sistemli örgütleme farkını öne çıkarır.
s. 184 - İlmî faaliyetlerin gelişme nedenleri	Beklenen cevap	Selçuklu ilim mirasının devralınması; İznik/Bursa/Edirne'de medreseler açılması; önemli âlimlerin davet edilmesi; vakıf desteği; fethedilen şehirlerin kültürel birikimi ve farklı ilim çevreleriyle etkileşim.
s. 186 - Medrese insanlarının şehir hayatına rolü	Beklenen cevap	Âlim ve müderrisler ilmî-kültürel canlılığı artırır; hukuk/din alanlarında görev alır; farklı şehirler arasında bilgi dolaşımını ve tercüme/bilimsel çalışmaları destekler.
s. 186 - İlme önem kanıtları	Beklenen cevap	Çok yönlü medrese eğitimi; mantık, felsefe, tıp, astronomi gibi alanlar; Bursa ve Edirne'nin ilim merkezi hâline gelmesi; dışarıdan âlim/talebe çekmesi; Arapça-Farsçadan tercümeler.
s. 187 - Değişim/süreklilik	Cevap kaynağı çerçevesi	Medrese ve dinî/aklî ilim geleneği ile tekke-zaviye gibi eğitim faaliyetlerinde süreklilik; ilmî merkezlerin Semerkant/Buhara vb. coğrafyalardan Konya-Kayseri ve ardından İznik-Bursa-Edirne'ye kayması mekânsal değişim olarak ele alınır.
s. 188 - Tekke/zaviye	Beklenen cevap	Kütüphane, sohbet, tasavvuf eğitimi, halk eğitimi, konaklama/yardım, sanat-kültür faaliyetleri ve medreseye erişemeyen kesimlere eğitim imkânı sağlar.
s. 189 - Şeyh Edebali	Cevap çerçevesi	Ahilik ve tasavvuf kültürünü güçlendirmesi, fıkıh/ilim çevresi oluşturması, Osman Bey'le ilişkisi ve zaviyesinde insan yetiştirmesi üzerinden açıklanabilir.
s. 190 - Davud-i Kayseri şeması	Beklenen cevap	Mısır, Niksar, İran/Tebriz ve farklı ilim çevrelerindeki birikim; Selçuklu medrese/tasavvuf geleneği ve klasik İslam matematik-bilim mirası → İznik Medresesi ve Osmanlı medrese teşkilatı.
s. 191 - İlk fakihler	Beklenen cevap	Fakihlerin gazalara katılması, fethedilen şehirlerde dinî-hukukî düzenin kurulmasına öncülük etmesi, hutbe/fetva/imamet yoluyla yeni şehir hayatının ve Osmanlı kurumsallaşmasının oluşmasına katkı sağlaması.
s. 192 - Emir Sultan şiiri	Öğrenci ürünü	Tarihsel içerik olarak Bursa, sohbet/ilim halkaları, manevi hayat ve âlimlerle etkileşim gibi unsurlardan en az ikisini içeren kısa şiir kabul edilir.
s. 193 - Ariflerin özellikleri	Cevap kaynağı çerçevesi	Makam ve servet kaygısından uzaklık, üretme-paylaşma, ilim ve dil birikimi, hükümdarların saygısı, vakıf/zaviye/imaret gibi sosyal kurumlarla topluma katkı.
s. 194 - Sebat kanıtları	Örnek cevap	Davud-i Kayseri'nin farklı ilim merkezlerinde eğitim alıp İznik'e birikim taşıması; Dursun Fakih'in gazalara katılıp hutbe/fetva görevlerini sürdürmesi; Hacı Bayram Veli'nin siyasî kuşku ortamına rağmen Ankara'daki ilmî faaliyetlerine devam etmesi.
s. 194 - Şehir/kurum/şahsiyet karşılaştırması	Cevap çerçevesi	İlk Türk-İslam devletlerinde pazar-medrese-vakıf ve önemli ilim şehirleri; Osmanlı'da ulu cami-külliye-medrese-tekke-vakıf ağı. Önceki dönemlerde Gazali, Buhari, Mevlana, Muhyiddin Arabi, Ahi Evran; Osmanlı'da Şeyh Edebali, Davud-i Kayseri, Dursun Fakih, Emir Sultan, Hacı Bayram Veli gibi şahsiyetler.
s. 195 - Boşluk doldurma	Cevap çerçevesi	Öne çıkan cevaplar: âlim; kadı/bağlama göre ulema; tekke; derviş; bedesten; vakıf; medrese; imaret; irfan; ilim. 4. paragrafta "külliye/külliyeler" gerekir; ancak kitapta verilen kelime havuzunda "külliye" bulunmamaktadır.
s. 195 - Şehir modeli	Performans ürünü	Bursa krokisinden yararlanarak cami, çarşı/bedesten, külliye, medrese ve mahalle ilişkisini geri dönüştürülebilir materyallerle gösteren içerik odaklı model.
s. 196 - Çözümlemeli/dijital öykü	Performans görevi	Şehir, kurum ve şahsiyetlerin ilim-irfan geleneğine etkisini kaynaklarla açıklayan özgün senaryo; görsel/işitsel materyal, güvenilir kaynak, anlaşılır dil ve etkili sunum beklenir. Grup değerlendirme formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılır.

7. FARKLILAŞTIRMA

- Destekleme: Şehir-kurum-şahsiyet ilişkisini gösteren üç sütunlu hazır şablon kullanılır; öğrenci kısa bilgi kartlarından uygun örneği seçerek "etkisi" bölümünü tek cümleyle tamamlar.
- Destekleme: Şahsiyet biyografileri kısa parçalara bölünür; çalışma alanı, eğitim gördüğü merkez, kurum ve katkı için simgeli yönlendirme kartları verilir.
- Destekleme: s. 187 değişim-süreklilik tablosu kısmen doldurulmuş verilir; öğrencinin yalnızca "değişim mi/süreklilik mi?" ve bir gerekçe yazması istenir.
- Zenginleştirme: Molla Hüsrev, Molla Gürani, Molla Fenari, Kadızade-i Rumi veya Hocazade Muslihuddin'den biri güvenilir kaynaklardan araştırılır; ilim-irfan geleneğine katkısı kısa sunum/infografikle paylaşılır.

• Zenginleştirme: Bursa, Edirne, Kütahya, Amasya veya Konya'daki medrese, cami, darüşşifa ve imaret gibi kurumların ilim-irfan geleneğine katkıları karşılaştırılarak çözümlemeli/dijital öykü zenginleştirilir.

8. ÖĞRETMEN YANSITMASI

☐ Öğrenciler TAR.10.2.5'in dört süreç bileşenine hangi düzeyde ulaştı?
☐ Bursa krokisi ve şehir modeli öğrencilerin mekânsal etkiyi sorgulamasını görünür hâle getirdi mi?
☐ İlk Türk-İslam devletleri ile Osmanlı arasındaki ilim/eğitim sürekliliğini doğru örneklerle açıklayabildiler mi?
☐ Şehir, kurum ve şahsiyet etkilerini birbirinden ayırırken aralarındaki etkileşimi de kurabildiler mi?
☐ Şahsiyet biyografilerinden D12.3 kararlılık/sebat değerine uygun kanıt çıkarabildiler mi?
☐ s. 195 Uygulayalım etkinliğindeki kavram havuzu uyumsuzluğu öğrenci öğrenmesini aksatmadan yönetilebildi mi?
☐ İki haftalık performans görevi için iş bölümü, kaynak güvenilirliği, özgünlük ve sunum ölçütleri gerçekçi biçimde uygulanabildi mi?
☐ TAR.10.3.1'e geçmeden önce hangi kurum, şahsiyet veya kavram için kısa tekrar yapılmalı?